

POSTANOWIENIE

Dnia 6 lipca 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Irena Gromska-Szuster (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Anna Owczarek

SSN Władysław Pawlak

w sprawie z powództwa K. T.

przeciwko S. R., K. S. i Skarbowi Państwa

- Aresztowi Śledczemu w B.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 6 lipca 2016 r.,

zażalenia powoda

na postanowienie Sądu Apelacyjnego

z dnia 25 lutego 2016 r.,

1) prostuje oczywistą omyłkę w komparycji zaskarżonego postanowienia przez wpisanie po słowach: "z dnia" daty: "26 listopada 2015 r", w miejsce wpisanej tam daty "8 grudnia 2014 r";

2) oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 26 listopada 2015 r. Sąd Apelacyjny oddalił wniosek pełnomocnika z urzędu powoda o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku tego Sądu z dnia 6 listopada 2015 r. sygn. akt I ACa .../15 oraz odrzucił wniosek pełnomocnika powoda o sporządzenie i doręczenie powyższego wyroku z uzasadnieniem. Odpis postanowienia pełnomocnik powoda otrzymał w dniu 8 grudnia 2015 r. W dniu 17 grudnia 2015 r. wpłynęło do Sądu Apelacyjnego jego zażalenie na postanowienie z dnia 26 listopada 2015 r. o oddaleniu wniosku pełnomocnika powoda o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku zapadłego w sprawie i doręczenie tego wyroku wraz z uzasadnieniem.

Zarządzeniem z dnia 25 stycznia 2016 r., doręczonym pełnomocnikowi w dniu 2 lutego 2016 r., został on wezwany do uzupełnienia braków formalnych zażalenia przez przedłożenie pełnomocnictwa do reprezentowania powoda przed Sądem Najwyższym oraz uiszczenia opłaty sądowej od zażalenia w kwocie 1 000 zł w terminie tygodniowym, pod rygorem odrzucenia zażalenia. Braki te nie zostały uzupełnione.

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 25 lutego 2016 r. Sąd Apelacyjny odrzucił zażalenie pełnomocnika powoda na postanowienie z dnia 26 listopada 2015 r. - błędnie wskazując w komparycji, że rozpoznaje zażalenie powoda na postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 8 grudnia 2014 r.

Sąd stwierdził, że zgodnie z art. 118 § 2 k.p.c. adwokat lub radca prawny ustanowiony przez sąd jest obowiązany zastępować stronę do chwili prawomocnego zakończenia postępowania. Wprawdzie w literaturze i orzecznictwie przyjmuje się, że również po wydaniu przez sąd drugiej instancji prawomocnego orzeczenia, pełnomocnik ustanowiony z urzędu może podejmować niektóre działania związane z wcześniejszą fazą postępowania takie jak np. złożenie wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia orzeczenia albo wniosku o przywrócenie terminu do dokonania tej czynności procesowej, jednak zdaniem

Sądu Apelacyjnego, nie oznacza to umocowania do występowania przed Sądem Najwyższym. Skoro zatem w postanowieniu z dnia 22 lipca 2013 r. Sądu Okręgowego w B., ustanawiającym dla powoda pełnomocnika z urzędu do reprezentowania go w sprawie, ani w treści delegacji z dnia 25 lipca 2015 r. o wyznaczeniu adw. M. K. do prowadzenia sprawy, nie zawarto umocowania do zastępowania powoda także w postępowaniu przed Sądem Najwyższym, udzielone mu pełnomocnictwo wygasło z chwilą uprawomocnienia się orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie. Oznacza to, jak stwierdził Sąd Apelacyjny, że pełnomocnik powoda z urzędu nie był umocowany do zaskarżenia postanowienia z dnia 26 listopada 2015 r. w przedmiocie odrzucenia wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku z dnia 6 listopada 2015 r.

Niezależnie od tego Sąd Apelacyjny na marginesie stwierdził, że przedmiotowe zażalenie zostało wniesione po terminie przewidzianym w art. 394 § 2 k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c., bowiem odpis postanowienia z dnia 26 listopada 2015 r. został doręczony pełnomocnikowi powoda w dniu 8 grudnia 2015 r., a zażalenie wniósł on dopiero w dniu 17 grudnia 2015 r.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 370 w zw. z art. 397 §2 i art. 398²¹ k.p.c. odrzucił zażalenie.

W zażaleniu pełnomocnik powoda zarzucił naruszenie art. 118 § 2 k.p.c. przez błędną wykładnię i przyjęcie, że pełnomocnik ustanowiony z urzędu w postępowaniu przez sądem pierwszej i drugiej instancji, który jest umocowany do złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku sądu drugiej instancji oraz wniosku o przywrócenie terminu do dokonania tych czynności, nie jest umocowany do wniesienia zażalenia do Sądu Najwyższego na postanowienie wydane w związku z tym wnioskiem oraz naruszenie art. 233 § 2 i art. 165 § 2 k.p.c. przez dowolne i sprzeczne z materiałem dowodowym sprawy przyjęcie, że pełnomocnik powoda wniósł zażalenie na postanowienie z dnia 26 listopada 2015 r. dopiero w dniu 17 grudnia 2015 r., podczas gdy zostało ono złożone i nadane w polskiej placówce operatora pocztowego w dniu 15 grudnia 2015 r.

Wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia i przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku zapadłego w sprawie

i doręczenie tego wyroku z uzasadnieniem, ewentualnie uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W pierwszej kolejności wymagała sprostowania na podstawie art. 350 § 1 i 3 w zw. z art. 361, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. oczywista omyłka Sądu Apelacyjnego zawarta w komparycji zaskarżonego postanowienia, w której błędnie wpisano dzień „8 grudnia 2014 r.”, jako datę wydania postanowienia Sądu Apelacyjnego objętego rozpoznawanym zażaleniem, podczas gdy było to zażalenie na postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 26 listopada 2014 r.

Przechodząc do rozpoznania zażalenia na postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 25 lutego 2016 r., odrzucające zażalenie na postanowienie tego Sądu z dnia 26 listopada 2015 r. należy stwierdzić, że zażalenie pełnomocnika powoda na postanowienie z dnia 26 listopada 2015 r. dotyczyło tylko pierwszego punktu tego postanowienia, gdyż skarżący wyraźnie stwierdził, iż zaskarża zażaleniem „ postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 26 listopada 2015 r. (...) sygn. akt I A Ca .../15 oddalające wniosek pełnomocnika powoda o przywrócenie terminu do sporządzenia uzasadnienia wyroku zapadłego w sprawie i doręczenie tegoż wyroku wraz z uzasadnieniem”. Potwierdza to także treść wniosku obecnie rozpoznawanego zażalenia, w którym pełnomocnik wnosi „o zmianę zaskarżonego postanowienia i przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku zapadłego w sprawie oraz doręczenie tego wyroku z uzasadnieniem”. Nie zostało zatem objęte zażaleniem z dnia 17 grudnia 2015 r. (data wpływu do Sądu Apelacyjnego) orzeczenie zamieszczone w drugim punkcie postanowienia Sądu Apelacyjnego z dnia 26 listopada 2015 r. o odrzuceniu wniosku pełnomocnika powoda o sporządzenie uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego zapadłego w sprawie i doręczenie odpisu wyroku z uzasadnieniem, lecz jedynie orzeczenie zawarte w punkcie pierwszym o oddaleniu wniosku o przywrócenie terminu do sporządzenia uzasadnienia wyroku Sądu drugiej instancji i doręczenie go z uzasadnieniem.

Tymczasem, zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego, postanowienie sądu drugiej instancji oddalające wniosek o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia i doręczenie wyroku z uzasadnieniem nie jest postanowieniem kończącym postępowanie w sprawie w rozumieniu art. 394¹ § 2 k.p.c., a zatem nie przysługuje na nie zażalenie do Sądu Najwyższego (porównaj między innymi postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 11 sierpnia 1999 r. I CKN 367/99, OSNC 2000/3/48 i z dnia 6 października 2000 r. III CZ 31/00, OSNC 2001/2/22 oraz uchwałę siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 31 maja 2000 r. III ZP 1/00, OSNC 2001/1/1). Zażalenie pełnomocnika powoda na postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 26 listopada 2015 r. o oddaleniu wniosku o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego i doręczenie tego wyroku z uzasadnieniem podlegało więc odrzuceniu na podstawie art. 398⁶ § 2 w zw. z art. 394¹ § 2 i 3 k.p.c. jako niedopuszczalne.

Odrzucając to zażalenie Sąd Apelacyjny powołał jednak inne okoliczności i podstawę, a mianowicie brak umocowania pełnomocnika powoda do zastępowania go przed Sądem Najwyższym i w konsekwencji brak umocowania do wniesienia przedmiotowego zażalenia oraz - ubocznie - wniesienie zażalenia po terminie. Wobec niedopuszczalności samego zażalenia, co powinno wprost prowadzić do jego odrzucenia, nie są to okoliczności istotne dla rozstrzygnięcia sprawy. Jedynie więc na marginesie należy stwierdzić, że zgodnie z art. 118 § 1 i 2 k.p.c. ustanowienie adwokata lub radcy prawnego przez sąd jest równoznaczne z udzieleniem pełnomocnictwa procesowego i pełnomocnik taki jest obowiązany zastępować stronę do chwili prawomocnego zakończenia postępowania, chyba że z postanowienia sądu wynika, iż obowiązek ten ustaje wcześniej. W świetle art. 91 pkt 1 k.p.c. pełnomocnictwo procesowe obejmuje z mocy samego prawa wszystkie łączące się ze sprawą czynności procesowe. Jak wskazał Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów - zasadzie prawnej - z dnia 5 czerwca 2008 r. III CZP 142/07 (OSNC 2008/11/122), pojęcie sprawy jako zespołu czynności procesowych stron i sądu rozciąga się między wniesieniem pozwu (wniosku) a uprawomocnieniem się orzeczenia co do istoty sprawy lub w inny sposób kończącym postępowanie w sprawie i zgodnie z art. 91 pkt 1 k.p.c.

pełnomocnictwo procesowe obejmuje czynności procesowe podejmowane w tym okresie, a zatem - co do zasady - nie obejmuje czynności procesowych podejmowanych po uprawomocnieniu się orzeczenia.

Jednakże nie dotyczy to czynności procesowych, które wprowadzając w sensie czasowym są podejmowane już po uprawomocnieniu się orzeczenia lecz merytorycznie dotyczą wcześniejszych jego faz. W zakresie pełnomocnictwa udzielonego zarówno przez stronę jak i przez sąd mieści się zatem z mocy samego prawa między innymi złożenie wniosku o sporządzenie uzasadnienia orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie, wniosku o przywrócenie terminu do złożenia takiego wniosku itp. Pełnomocnictwo procesowe nie obejmuje zatem z mocy samego prawa jedynie umocowania do wniesienia skargi kasacyjnej i udziału w postępowaniu kasacyjnym. Nie ma natomiast przeszkód prawnych, by ustanowiony przez stronę lub sąd w postępowaniu przed sądem pierwszej i drugiej instancji pełnomocnik procesowy podejmował czynności procesowe przed Sądem Najwyższym, będące konsekwencją zasady dwuinstancyjności postępowania i wynikające z podjęcia przez niego czynności procesowych, do których jest umocowany. Innymi słowy, pełnomocnik ustanowiony przez sąd z urzędu jest umocowany z mocy prawa zarówno do złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku sądu drugiej instancji z uzasadnieniem jak również do wniesienia zażalenia do Sądu Najwyższego na wydane w tym przedmiocie postanowienie sądu drugiej instancji, jeżeli jest ono zaskarżalne na podstawie art. 394¹ § 2 k.p.c. Zażalenie takie nie jest bowiem pozainstancyjnym, nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, jak skarga kasacyjna, gdyż jego celem jest dokonanie przez Sąd Najwyższy kontroli instancyjnej postanowienia Sądu drugiej instancji. Zażalenie to jest więc zwykłym środkiem odwoławczym rozpoznawanym przez Sąd Najwyższy w toku instancji, a zatem do jego wniesienia wystarczy pełnomocnictwo procesowe, które - zgodnie z art. 91 k.p.c. - obejmuje z mocy prawa umocowanie do wszystkich czynności procesowych łączących się ze sprawą (porównaj między innymi postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 11 lipca 2014 r. III CZ 29/14 i z dnia 21 maja 2014 r. II CZ 18/14, nie publ.).

W konsekwencji zatem stanowisko Sądu Apelacyjnego o braku umocowania pełnomocnika powoda do wniesienia zażalenia do Sądu Najwyższego

nie jest trafne. Ponieważ jednak, jak wskazano wyżej, w świetle art. 394¹ § 2 k.p.c. samo zażalenie jest niedopuszczalne, zaskarżone postanowienie, mimo błędnego uzasadnienia, odpowiada prawu, co prowadziło do oddalenia zażalenia na podstawie art. 398¹⁴ w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c.

kc

jw